

Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (ósma izba)

z dnia 15 września 2016 r.*

Konkurencja — Nadużycie pozycji dominującej — Światowy rynek skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym — Decyzja uznająca za wiążące zobowiązania zaproponowane przez przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą — Artykuł 9 rozporządzenia (WE) nr 1/2003

W sprawie T-76/14

Morningstar, Inc., z siedzibą w Chicago, Illinois (Stany Zjednoczone), reprezentowana przez S. Kinsellę, K. Daly'ego, P. Harrisona, solicitors, oraz adwokata M. Abenhaïma,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, reprezentowanej przez F. Castillę Contreras, A. Dawesa oraz F. Ronkesa Agerbeeka, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

popieranej przez

Thomson Reuters Corp., z siedzibą w Toronto (Kanada),

oraz

Reuters Ltd, z siedzibą w Londynie (Zjednoczone Królestwo),

reprezentowane przez A. Nourry'ego, G. Olsena oraz C. Ghosh, solicitors,

interwencji,

mającej za przedmiot oparte na art. 263 TFUE żądanie stwierdzenia nieważności decyzji Komisji C(2012) 9635 z dnia 20 grudnia 2012 r., dotyczącej postępowania przewidzianego w art. 102 TFUE oraz w art. 54 porozumienia EOG [sprawa COMP/D2/39.654 – Reuters Instrument Codes (RIC)],

SĄD (ósma izba),

w składzie: D. Gratsias, prezes, M. Kancheva i C. Wetter (sprawozdawca), sędziowie,

sekretarz: L. Grzegorzczak, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 3 marca 2016 r.,

* Język postępowania: angielski.

wydaje następujący

Wyrok

Okoliczności powstania sporu

- 1 W dniu 30 października 2009 r. Komisja Wspólnot Europejskich postanowiła wszcząć postępowanie dotyczące Thomson Reuters Corporation i znajdujących się pod jego pośrednią czy też bezpośrednią kontrolą przedsiębiorstw takich jak Reuters Limited (zwanego dalej „TR”) w przedmiocie zarzucanego mu nadużycia pozycji dominującej na światowym rynku skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym.
- 2 W dniu 19 września 2011 r. instytucja ta, działając na podstawie art. 9 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. [101 TFUE] i [102 TFUE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 8, t. 2, s. 205), sformułowała wstępną ocenę podaną do wiadomości TR w dniu 20 września 2011 r.
- 3 Z oceny tej wynika, że TR zajmuje pozycję dominującą na światowym rynku skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym. Mógł on dopuszczać się nadużycia tej pozycji dominującej, nakładając pewne ograniczenia dotyczące wykorzystywania Reuters Instrument Codes (kodów instrumentów finansowych Reuters, zwanych dalej „RIC”). RIC są opracowanymi przez TR krótkimi kodami alfanumerycznymi, które identyfikują papiery wartościowe i miejsca dokonywania dotyczących ich transakcji.
- 4 TR zakazuje swoim klientom wykorzystywania kodów RIC w celu wyszukiwania danych ze skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym realizowanego przez innych dostawców oraz zakazuje osobom trzecim tworzenia i aktualizowania dotyczących RIC tabel orientacyjnych, które umożliwiałyby interoperacyjność systemów klientów przedsiębiorstwa Thomson Reuters i skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym oferowanego przez innych dostawców. W swej wstępnej ocenie Komisja doszła do wniosku, że praktyki te stanowią istotne przeszkody dla zmiany dostawcy zasilania danymi i stanowią nadużycie pozycji dominującej w rozumieniu art. 102 TFUE oraz art. 54 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG).
- 5 W dniu 8 listopada 2011 r. w odpowiedzi na zastrzeżenia Komisji wyrażone we wstępnej ocenie TR przedstawił na podstawie art. 9 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 pierwszą propozycję zobowiązań.
- 6 TR proponował w niej w szczególności:
 - zezwolenie jej klientom na zawieranie poszerzonej umowy licencyjnej dotyczącej kodów RIC (zwanej dalej „ERL”); ERL daje, w zamian za comiesięczną opłatę, możliwość wykorzystywania kodów RIC do wyszukiwania danych w skonsolidowanym strumieniu zasilania danymi w czasie rzeczywistym oferowanym przez konkurentów i zmodyfikowania w ten sposób niektórych lub wszystkich posiadanych przez nich aplikacji;
 - dostarczanie informacji niezbędnych do tego, aby umożliwić jej klientom tworzenie tabel orientacyjnych pomiędzy RIC a symboliką konkurenta w celu zmiany dostawców skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym.
- 7 W dniu 14 grudnia 2011 r. Komisja opublikowała w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* zgodnie z art. 27 ust. 4 rozporządzenia nr 1/2003 zawiadomienie, w którym streszczono sprawę, podsumowano zobowiązania oraz wezwano osoby trzecie do przedstawienia uwag w przedmiocie złożonej przez TR propozycji.

- 8 W dniu 7 marca 2012 r. Komisja poinformowała TR o uwagach przedstawionych przez zainteresowane osoby trzecie w odpowiedzi na opublikowanie zawiadomienia o badaniach rynkowych.
- 9 W dniu 27 czerwca 2012 r. TR w odpowiedzi na te uwagi przedstawił propozycję poprawionych zobowiązań. Najważniejsze wprowadzone zmiany dotyczyły:
 - obniżenia poziomu opłat za rozszerzoną licencję RIC („ERL”);
 - oderwania struktury opłat za ERL od jakichkolwiek istniejących upustów z tytułu skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym TR; struktura ta stała się również prostsza i bardziej przejrzysta;
 - możliwości wykorzystywania ERL na całym świecie przez klientów posiadających rzeczywistą działalność gospodarczą w EOG;
 - ERL obejmuje licencje RIC instrumentów spoza rynku regulowanego z jednego źródła za zgodą właściwego dostawcy (chyba że w chwili zmiany jedynym dostawcą danych poza rynkiem regulowanym jest TR);
 - ERL obejmuje naturalne interfejsy do aplikacji serwerowych (bez dodatkowych opłat);
 - oprócz pierwotnego okresu pięciu lat, w czasie którego ERL jest dostępna w subskrypcji, klient ma możliwość za symboliczną opłatą przedłużyć okno subskrypcji o kolejne dwa lata;
 - dostawcom zewnętrznym oferowana będzie oddzielna licencja (zwana dalej „TPDL”), umożliwiająca im opracowanie i utrzymanie tabeli orientacyjnych w celu umożliwienia klientom TR łatwiejszego przenoszenia się między dostawcami.
- 10 W dniu 12 lipca 2012 r. Komisja przeprowadziła wśród podmiotów rynkowych drugie badanie rynku i opublikowała, zgodnie z art. 27 ust. 4 rozporządzenia nr 1/2003, zmienione zobowiązania.
- 11 W dniu 25 września 2012 r. Komisja poinformowała TR o uwagach otrzymanych od zainteresowanych osób trzecich w odpowiedzi na opublikowanie kolejnego zawiadomienia o badaniach rynkowych.
- 12 W dniu 7 listopada 2012 r. TR przedstawił trzecią serię zobowiązań (zwaną dalej „ostatecznymi”), obejmujących następujące postanowienia:
 - postanowienie zawarte w pkt 7.1 tych ostatecznych zobowiązań zawiera zmienioną definicję wyrażenia „dostawca zewnętrzny” umożliwiającą im zawieranie umów z innymi dostawcami skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym celem opracowania tabeli orientacyjnych umożliwiającego klientom TR łatwiejsze przenoszenie się między dostawcami;
 - ci dostawcy zewnętrzni nie tylko mają prawo do „opracowywania” tych tabeli orientacyjnych, lecz również do ich „aktualizowania” (postanowienie zawarte w pkt 1.8 TPDL);
 - TPDL załączona do ostatecznych zobowiązań nie zawiera już postanowienia zawartego w pkt 3.5 TPDL załączonej do poprawionych zobowiązań; postanowienie to zawierało przepisy, na podstawie których zewnętrzny dostawca nie mógł „domagać się, by wykorzystywanie kodów RIC kwalifikujących się do wyszukiwania danych podmiotów trzecich było praktycznie możliwe czy też wykonalne we wszystkich okolicznościach czy też nie wiązało się z występowaniem problemów z integralnością danych czy też innych problemów funkcjonalnych”;

- postanowienia zawarte w ppkt 3.2.8 ostatecznych zobowiązań oraz w pkt 1.3 lit. c) TPDŁ zezwalały zewnętrznym i innym dostawcom skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym na współpracę w zakresie opracowania, aktualizacji i sprzedaży tabeli orientacyjnych;
 - postanowienia zawarte w ppkt 3.2.9 ostatecznych zobowiązań oraz w pkt 1.3 lit. d) i pkt 1.4 TPDŁ podwyższały poziom informacji, jakie mogli wymieniać między sobą zewnętrznymi i inni dostawcy skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym; wynika z tego, że dostawcy zewnętrznymi mogli dostarczać innym dostawcom skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym opisowe dane referencyjne dotyczące kodów RIC (ale nie RIC same w sobie) w przypadkach, gdy ten dostawca trzeci nie był w stanie skorelować się z systemem kodowania konkurencyjnego dostawcy skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym.
- 13 Z załącznika V do ostatecznych zobowiązań TR wynika również obowiązek powołania niezależnego pełnomocnika czuwającego nad ich realizacją. Ma on obowiązek czuwania nad przestrzeganiem zobowiązań i regularnego składania Komisji sprawozdań w tym zakresie oraz, w odpowiednim przypadku, proponowania jej środków służących zapewnieniu, że będą one przestrzegane, a także – składania sprawozdania w przedmiocie rezultatów zastosowania przewidzianej w załączniku IV ostatecznych zobowiązań procedury rozwiązywania sporów.
- 14 Zdaniem Komisji przyjęte zobowiązania były wystarczające do tego, aby rozwiązać podniesione problemy w zakresie konkurencji. Efektem tego w dniu 20 grudnia 2012 r. instytucja ta przyjęła na podstawie art. 9 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 decyzję dotyczącą postępowania przewidzianego w art. 102 TFUE oraz w art. 54 porozumienia EOG [sprawa COMP/D2/39.654 – Reuters Instrument Codes (RIC)], (Dz.U. 2013, C 326, s. 4, zwaną dalej „zaskarżoną decyzją”), której streszczenie zostało opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, uznającą za wiążące zaproponowane przez TR zobowiązania. W tej decyzji Komisja stwierdziła też, że w kontekście przyjęcia tych zobowiązań nie ma już podstaw dla dalszych jej działań.

Postępowanie i żądania stron

- 15 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 4 lutego 2014 r. Morningstar, Inc. wniosła niniejszą skargę.
- 16 W dniu 16 maja 2014 r. Komisja przedstawiła odpowiedź na skargę.
- 17 Replika została złożona w sekretariacie Sądu w dniu 5 sierpnia 2014 r.
- 18 W ramach środka organizacji postępowania z dnia 27 sierpnia 2014 r. Sąd (ósma izba) zwrócił się do Komisji o sporządzenie jawnej wersji jej wyrażonych na podstawie art. 9 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 we wstępnej ocenie zastrzeżeń. Komisja uczyniła temu żądaniu zadość w wyznaczonym terminie.
- 19 Duplika została złożona w sekretariacie Sądu w dniu 16 października 2014 r.
- 20 Postanowieniem z dnia 21 października 2014 r. prezes ósmej izby Sądu uwzględnił wniosek TR o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta złożony w sekretariacie Sądu w dniu 22 maja 2014 r.
- 21 W dniu 2 stycznia 2015 r. TR przedstawił uwagi interwenienta.
- 22 Uwagi dotyczące złożonych przez TR uwag interwenienta zostały złożone w sekretariacie Sądu przez strony sporu w wyznaczonym terminie.

- 23 Na podstawie propozycji sędziego sprawozdawcy Sąd (ósma izba) postanowił wszcząć ustny etap postępowania i w ramach przewidzianych w art. 89 § 3 lit. d) swego regulaminu środków organizacji postępowania zwrócił się do Komisji o przedstawienie jawnych wersji otrzymanych odpowiedzi uzyskanych od podmiotów rynkowych w efekcie zawiadomienia o badaniach rynkowych opublikowanego w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* w dniach 14 grudnia 2011 r. i 12 lipca 2012 r. Komisja spełniła to żądanie w wyznaczonym terminie.
- 24 Na rozprawie w dniu 3 marca 2016 r. wysłuchane zostały wystąpienia stron i ich odpowiedzi na pytania Sądu.
- 25 W swej skardze skarżąca wnosi do Sądu o:
- uznanie skargi za dopuszczalną;
 - stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji w całości bądź w części dotyczącej dostawców zasilania danymi w czasie rzeczywistym, bądź w dotyczącym jej zakresie;
 - przyjęcie wszelkich innych środków, które Sąd uzna za właściwe;
 - obciążenie Komisji kosztami postępowania.
- 26 Komisja oraz interwenient wnoszą do Sądu o:
- oddalenie skargi;
 - obciążenie skarżącej kosztami postępowania.

W przedmiocie dopuszczalności

- 27 Skarżąca podnosi, że wniesiona przez nią skarga jest dopuszczalna ze względu na to, iż zaskarżona decyzja dotyczy jej bezpośrednio i indywidualnie w rozumieniu art. 263 akapit czwarty TFUE. Zaskarżona decyzja, która ogranicza możliwość zawarcia przez nią z TR dotyczącej RIC umowy, dotyczy jej bezpośrednio ze względu na to, że wyraźnie wyłącza ona konkurencyjnych dostawców skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym z kręgu osób kwalifikujących się do zawarcia z nimi umowy licencyjnej. Jeśli chodzi o to indywidualne oddziaływanie, zdaniem skarżącej brała ona czynny udział w postępowaniu zakończonym wydaniem zaskarżonej decyzji. Ponadto należała ona do zamkniętego i możliwego do zidentyfikowania kręgu osób biorących udział w postępowaniu administracyjnym. Ponadto Komisja w zaskarżonej decyzji zezwala jej głównemu konkurentowi na zachowywanie się w taki sposób, który wywiera negatywny wpływ na pozycję zajmowaną przez nią na rynku właściwym.
- 28 Komisja kwestionuje argumenty podniesione przez skarżącą i, nie podnosząc jednak formalnie zarzutu niedopuszczalności w rozumieniu art. 130 § 1 regulaminu postępowania przed Sądem, twierdzi, że wniesiona skarga jest niedopuszczalna.
- 29 Należy przypomnieć, że art. 263 akapit czwarty TFUE umożliwia każdej osobie innej niż adresat danego aktu wnieść skargę o stwierdzenie nieważności tego aktu, jeżeli dotyczy on jej indywidualnie i bezpośrednio.
- 30 Zgodnie z orzecznictwem kwestię legitymacji procesowej skarżącej ocenia się w odniesieniu do skutków, jakie ma zaskarżony akt dla jego sytuacji prawnej poprzez to, że, po pierwsze, dotyczy skarżącej bezpośrednio ze względu na to, iż do spełnienia warunku bezpośredniego oddziaływania konieczne jest, aby dany środek pociągał za sobą bezpośrednie skutki dla jej sytuacji prawnej i nie

pozostawiał adresatom tego środka, mającym zadanie wprowadzenia go w życie, żadnego marginesu uznania ze względu na jego czysto automatyczny charakter i oparcie wyłącznie na uregulowaniach Unii Europejskiej, z pominięciem innych regulacji pośrednich (wyroki: z dnia 5 maja 1998 r., *Glencore Grain/Komisja*, C-404/96 P, EU:C:1998:196, pkt 42; z dnia 24 marca 1994 r., *Air France/Komisja*, T-3/93, EU:T:1994:36, pkt 80) i, po drugie, akt ten dotyczy skarżącej indywidualnie, jeśli wywiera wpływ na jej sytuację ze względu na szczególne dla niej cechy charakterystyczne lub na sytuację faktyczną, które odróżniają skarżącą od wszelkich innych osób i w związku z tym indywidualizują ją w sposób podobny jak adresata decyzji (zob. podobnie wyrok z dnia 15 lipca 1963 r., *Plaumann/Komisja*, 25/62, EU:C:1963:17, s. 223).

- 31 W niniejszym przypadku, zgodnie z art. 9 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003, Komisja uznała w zaskarżonej decyzji za wiążące zobowiązania zaproponowane przez TR w dniu 7 listopada 2012 r. Komisja przeanalizowała bowiem skutki nałożonych przez TR ograniczeń dotyczących RIC i doszła do wniosku, że były one szkodliwe dla konkurencji ze względu na to, iż stanowiły przeszkodę w dokonaniu przez klientów TR zmiany dostawcy i, co za tym idzie, ograniczały zdolność wejścia tych klientów na rynek czy też konkurowania na rynku usług w sposób inny niż cenowy. Ostateczne zobowiązania, mające na celu ułatwienie klientom TR dokonania zmiany na konkurencyjnych dostawców skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym, wyraźnie wykluczają możliwość uznania tych dostawców za kwalifikujących się do zawarcia z nimi umów ERL czy też TPDŁ. Zaskarżona decyzja, ze względu na to, iż ogranicza ona możliwość zawierania przez skarżącą takich umów, wywiera bezpośrednie skutki na jej sytuację prawną.
- 32 Odnośnie do kwestii tego, czy zaskarżona decyzja dotyczy skarżącej indywidualnie, należy podnieść, że zwróciła się ona do Komisji o spotkanie w pismach z dnia 5 marca i 16 czerwca 2010 r. Pierwsze ze spotkań zostało zorganizowane w dniu 27 lipca 2010 r. Następnie, z inicjatywy zarówno skarżącej, jak i Komisji, w latach 2010–2012 doszło do kolejnych spotkań i rozmów telefonicznych. Na wniosek Komisji z dnia 18 kwietnia 2012 r. skarżąca przedstawiła jawną wersję protokołów tych rozmów i spotkań. Również w ramach rozmów telefonicznych, spotkań, pism i odpowiedzi na skierowane przez Komisję formalne żądania udzielenia informacji skarżąca przedstawiła również swe uwagi dotyczące zaproponowanych przez TR zobowiązań.
- 33 Ponadto, nawet jeśli nazwa skarżącej jako taka nie znalazła się w zaskarżonej decyzji, z postępowania administracyjnego zakończonego jej wydaniem wynika, że Komisja wzięła pod uwagę przedstawione przez nią uwagi.
- 34 Należy zauważyć, że skarżąca czynnie uczestniczyła w postępowaniu nie tylko z własnej inicjatywy, lecz również z inicjatywy Komisji, która w szczególności zażądała od niej przedstawienia uwag w przedmiocie różnego rodzaju aspektów rynku oraz zaproponowanych zobowiązań, również poza przeprowadzonymi na podstawie art. 27 ust. 4 rozporządzenia nr 1/2003 badaniami rynku, w których skarżąca również uczestniczyła. Z powyższego wynika, że skarżąca brała czynny udział w postępowaniu. Wprawdzie uczestnictwo w postępowaniu nie wystarcza samo w sobie, aby wykazać, że zaskarżona decyzja dotyczy skarżącej indywidualnie, niemniej jednak czynny udział w postępowaniu administracyjnym stanowi okoliczność braną pod uwagę w orzecznictwie w dziedzinie konkurencji, w tym w bardziej szczególnej dziedzinie zobowiązań przyjmowanych na podstawie art. 9 rozporządzenia nr 1/2003, do celów ustalenia, z uwzględnieniem innych szczególnych okoliczności, że skarga jest dopuszczalna (zob. podobnie i analogicznie wyroki: z dnia 28 stycznia 1986 r., *Cofaz i in./Komisja*, 169/84, EU:C:1986:42, pkt 24, 25; z dnia 31 marca 1998 r., *Francja i in./Komisja*, zwany „wyrokiem Kali & Salz”, C-68/94 i C-30/95, EU:C:1998:148, pkt 54–56; z dnia 3 kwietnia 2003 r., *BaByliss/Komisja*, T-114/02, EU:T:2003:100, pkt 95).
- 35 W tym względzie w niniejszym przypadku taką szczególną okoliczność stanowi wpływ na pozycję skarżącej na rynku właściwym. Z przedstawionych Sądowi akt sprawy wynika bowiem, że skarżąca, podobnie jak TR, prowadzi działalność na rynku skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym, charakteryzującym się ograniczoną liczbą konkurentów oraz tym, że TR zajmuje na nim

pozycję dominującą. Można na tej podstawie wyciągnąć wniosek, że stosowane przez TR jako przedsiębiorstwo dominujące środki ograniczające takie jak te stanowiące przedmiot przyjętej przez Komisję wstępnej oceny mogą pociągać za sobą odczuwalne negatywne skutki dla prowadzonej przez skarżącą działalności.

36 Z całokształtu powyższych rozważań wynika, że zaskarżona decyzja dotyczy skarżącej również indywidualnie. Co za tym idzie, niniejsza skarga jest dopuszczalna.

Co do istoty

37 Na poparcie skargi strona skarżąca podnosi cztery zarzuty:

- pierwszy z nich dotyczy oczywistego błędu w ocenie, którego miała dopuścić się Komisja, zatwierdzając zobowiązania nieuwzględniające zastrzeżeń w dziedzinie konkurencji, o których poinformowała ona TR w swej wstępnej ocenie;
- zarzut drugi dotyczy naruszenia art. 9 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003, jakiego miała dopuścić się Komisja, która, zatwierdzając zobowiązania nieuwzględniające zastrzeżeń w dziedzinie konkurencji, wykroczyła poza przyznane jej w tym przepisie kompetencje, działając w efekcie poza ich zakresem;
- zarzut trzeci dotyczy naruszenia zasady proporcjonalności;
- zarzut czwarty dotyczy naruszenia obowiązku uzasadnienia, jakiego miała dopuścić się Komisja ze względu na to, że nie wyjaśniła powodów, dla których przyjęcie ostatecznych zobowiązań miało uwzględnić jej zastrzeżenia w dziedzinie konkurencji.

38 Na wstępie należy przypomnieć, że z art. 9 rozporządzenia nr 1/2003 wynika, iż Komisja może – jeśli zamierza przyjąć decyzję nakazującą zaprzestania naruszenia – uczynić zobowiązania zaproponowane przez zainteresowane przedsiębiorstwa wiążącymi, jeżeli uwzględniają one zastrzeżenia w dziedzinie konkurencji wyrażone przez tę instytucję w ocenie wstępnej.

39 Wprowadzony w art. 9 rozporządzenia nr 1/2003 mechanizm ma na celu zapewnienie skutecznego stosowania obowiązujących w Unii reguł konkurencji, dzięki przyjmowaniu decyzji czyniących wiążącymi zobowiązania zaproponowane przez strony i uznane przez Komisję za umożliwiające szybsze rozwiązanie wskazanych przez nią problemów w dziedzinie konkurencji, zamiast uciekania się do rozwiązania, jakim jest formalne stwierdzenie naruszenia. Ścisłej rzecz biorąc, art. 9 tego rozporządzenia jest inspirowany względami ekonomii procesowej i umożliwia przedsiębiorcom pełne uczestnictwo w procedurze, polegające na proponowaniu rozwiązań, które wydają się im najbardziej właściwe i adekwatne do uwzględnienia wskazanych zastrzeżeń Komisji (wyrok z dnia 29 czerwca 2010 r., Komisja/Alrosa, C-441/07, EU:C:2010:377, pkt 35).

40 W tym kontekście Komisja dysponuje przy zatwierdzaniu zobowiązań szerokim zakresem uznania (wyrok z dnia 29 czerwca 2010 r., Komisja/Alrosa, C-441/07, EU:C:2010:377, pkt 94).

41 Następnie należy przypomnieć, że w zakresie, w jakim zadaniem Komisji jest przeprowadzenie analizy wymagającej uwzględnienia licznych czynników ekonomicznych, takiej jak prospektywna analiza mająca posłużyć ocenie zaproponowanych przez dane przedsiębiorstwo zobowiązań, korzysta ona z zakresu uznania, który Sąd musi uwzględnić przy dokonywaniu kontroli. Wynika z tego, że w ramach ograniczonej kontroli sprawowanej przez sąd Unii w złożonych pod względem ekonomicznym sytuacjach sąd ten nie może zastępować oceny dokonanej przez Komisję swoją własną oceną ekonomiczną (wyroki: z dnia 29 czerwca 2010 r., Komisja/Alrosa, C-441/07, EU:C:2010:377, pkt 67; z dnia 11 września 2014 r., CB/Komisja, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, pkt 46).

- 42 Niemniej jednak, jak wielokrotnie wskazał Trybunał w kontekście różnego rodzaju dziedzin, w których są przeprowadzane oceny o złożonym charakterze – takich jak dziedzina prawa konkurencji – przysługujący Komisji zakres uznania nie skutkuje bynajmniej tym, iż sąd Unii miałby się wstrzymać od kontroli dokonanej przez tę instytucję interpretacji danych natury ekonomicznej (wyroki: z dnia 15 lutego 2005 r., Komisja/Tetra Laval, C-12/03 P, EU:C:2005:87, pkt 39; z dnia 10 lipca 2008 r., Bertelsmann i Sony Corporation of America/Impala, C-413/06 P, EU:C:2008:392, pkt 145; z dnia 11 września 2014 r., CB/Komisja, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, pkt 46). Zgodnie z zastosowanymi w tym orzecznictwie zasadami sąd Unii powinien bowiem w szczególności dokonać nie tylko weryfikacji materialnej prawidłowości przytoczonych dowodów, ich wiarygodności i spójności, ale także – kontroli tego, czy te dowody stanowią zbiór istotnych danych, które należy wziąć pod uwagę w celu oceny złożonej sytuacji, i czy mogą one stanowić poparcie dla wniosków wyciągniętych na ich podstawie (zob. wyroki: z dnia 11 września 2014 r., CB/Komisja, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, pkt 46 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 11 grudnia 2013 r., Cisco Systems i Messagenet/Komisja, T-79/12, EU:T:2013:635, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 13 maja 2015 r., Niki Luftfahrt/Komisja, T-162/10, EU:T:2015:283, pkt 86 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 43 Tak więc również z orzecznictwa wynika, że nawet jeśli zasada proporcjonalności ma zastosowanie do decyzji wydanych na podstawie art. 7 i 9 rozporządzenia nr 1/2003, to jej zastosowanie jest jednak odmienne w zależności od tego, który z tych dwóch przepisów wchodzi w grę.
- 44 Służą one bowiem realizacji dwóch odmiennych celów. Artykuł 9 rozporządzenia nr 1/2003 jest stosowany celem uwzględnienia zastrzeżeń Komisji sformułowanych we wstępnej fazie rozpatrywania sprawy, podczas gdy art. 7 tego rozporządzenia ma na celu położenie kresu stwierdzonemu naruszeniu (wyrok z dnia 29 czerwca 2010 r., Komisja/Alrosa, C-441/07, EU:C:2010:377, pkt 46).
- 45 Wynika z tego, że jeśli chodzi o proporcjonalność zobowiązań, kryteria, jakie winna zastosować Komisja, przeprowadzając postępowanie na podstawie art. 9 rozporządzenia nr 1/2003, są związane z kwestią tego, czy zobowiązania te są „wystarczające” do ustosunkowania się „w adekwatny sposób” do jej zastrzeżeń przy uwzględnieniu okoliczności danego przypadku, czyli wagi tych zastrzeżeń, ich zakresu oraz interesów podmiotów trzecich (wyrok z dnia 29 czerwca 2010 r., Komisja/Alrosa, C-441/07, EU:C:2010:377, pkt 41, 61).
- 46 Z powyższego wynika, że, z punktu widzenia przypomnianych w pkt 40–45 zasad, sprawowana przez sąd Unii kontrola dotyczy jedynie kwestii, czy ocena, której dokonała Komisja, nie jest oczywiście błędna.

W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego oczywistego błędu w ocenie

- 47 W ramach tego zarzutu skarżąca podnosi, że ostateczne zobowiązania ani nie kładą kresu stwierdzonemu nadużyciu, ani go nie ograniczają, ani też nie uwzględniają wyrażonych przez Komisję zastrzeżeń. Zaskarżona decyzja jest więc jej zdaniem obarczona oczywistym błędem w ocenie.
- 48 Skarżąca zauważa, że zawarte odpowiednio w ERL i TPDŁ definicje „kwalifikującego się klienta” i „dostawców zewnętrznych” nie obejmują dostawców konkurencyjnych. Ponadto zgodnie ze zobowiązaniami konkurencyjni dostawcy skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym nie mogą sami przetwarzać kodów RIC na rzecz kwalifikującego się posiadacza licencji. Tak więc przedsiębiorstwa takie jak skarżąca, które mają obiektywne możliwości, wiedzę i motywację konieczne do tego, aby oferować konkurencyjne usługi, zostają bezpośrednio w praktyce pozbawione możliwości ich oferowania. Zgodnie z brzmieniem rozpatrywanej w niniejszym przypadku umowy licencyjnej istnieje jedynie możliwość przyznania licencji klientom, którzy mogą wykorzystywać kody RIC do samodzielnego – czy też za pośrednictwem dostawców zewnętrznych – opracowywania środków dostępu do usług mogących konkurować z usługami oferowanymi przez TR.

- 49 W tym względzie, po pierwsze, skarżąca stoi w pierwszej kolejności na stanowisku, że dostawcy skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym nie są w stanie świadczyć klientom efektywnej usługi zmiany dostawcy, gdyż, ze względu na wyłączenie ich w licencjach ERL i TPDŁ, nie mogą oni oferować całkowicie zintegrowanej usługi konkurencyjnej. Po drugie, prawdopodobieństwo opracowania przez zewnętrznych dostawców tabeli orientacyjnych jest bardzo niskie i ma czysto teoretyczny charakter. Po trzecie, cały ciężar i koszt zmiany dostawcy spadałby na klientów TR, chociaż dokonanie przez nich zmiany dostawcy jest ewidentnie nieprawdopodobne, a to ze względu na koszt i złożoność takiej zmiany wiążące się z reorganizacją ich systemów, koniecznością przeprowadzenia dodatkowych negocjacji z podmiotami trzecimi i cechami charakterystycznymi rynku skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym, a także – koszty i złożoność wykorzystywania tabeli orientacyjnej przez podmioty trzecie. Po czwarte, klienci TR nie mogą pracować ze służącym do konwersji narzędziem opracowanym raczej przez podmioty trzecie niż przez konkurencyjnego dostawcę, a to z tego względu, że narzędzia te muszą być bardzo szybkie i niezawodne. Skorzystanie z usług podmiotów trzecich wiąże się zatem z ryzykiem dla integralności i dokładności procesów korelacji kodów. Również ewentualna współpraca z dostawcą zewnętrznym podjęta w dziedzinie opracowania tabeli orientacyjnej byłaby nieefektywna ze względu na brak możliwości wymiany wymaganych odnośnie do kodów RIC informacji. Po piąte, powód, dla którego konkurencyjni dostawcy skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym nie mogą oferować usługi równoważnej, wiąże się również z okolicznością polegającą na tym, że „RIC szeregowe” (środek służący do dostępu do grupy narzędzi za pomocą jednego elementu identyfikacyjnego) są wyłączone z oferowanych przez TR licencji, choć banki i instytucje finansowe potrzebują dostępu do tych szeregowych RIC jako jednego z podstawowych środków dostępu do danych. Ze względu na to, że zgodnie ze zobowiązaniami dostępne pozostają jedynie najbardziej podstawowe dane, inny dostawca nie może odtworzyć tych szeregów czy też skorelować się z nimi bez możliwości dostępu do danych, na których zostały one oparte. Wreszcie skarżąca podnosi, że zgodnie z jej stanem wiedzy żaden z klientów TR nie korzystał z usług konkurencyjnego dostawcy skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym. Gdyby szereg przedsiębiorstw usiłowało uzyskać licencje czy też korzystać z nich, na rynku zaistniałyby dowody na tę okoliczność. Zdaniem skarżącej nie miało to zaś miejsca, gdyż, zgodnie z ponawianym przez nią twierdzeniem podniesionym już w trakcie postępowania administracyjnego, takie przejście do innego dostawcy jest wysoce nieprawdopodobne.
- 50 W pierwszej kolejności Komisja podnosi, że ERL zezwalająca klientom TR na wykorzystywanie RIC do wyszukiwania danych w strumieniu danych innych dostawców bez konieczności napisania na nowo ich aplikacji wystarczy, aby uwzględnić jej zastrzeżenia związane z ograniczeniami dotyczącymi wykorzystywania RIC przy zmianie dostawcy. W drugiej kolejności instytucja ta stoi na stanowisku, że fakt istnienia TPDŁ, która zezwala dostawcom zewnętrznym na opracowywanie i aktualizację tabel orientacyjnych pomiędzy kodami RIC i systemami kodowania innych dostawców, również wystarczy do tego, aby uwzględnić jej zastrzeżenia związane z ograniczeniami dotyczącymi wykorzystywania RIC przy opracowywaniu tych tabel. Tytułem przykładu Komisja wskazuje na różnego rodzaju postanowienia i warunki zawarte odpowiednio w ERL i TPDŁ i mające na celu ułatwienie zmiany dostawcy. W tym kontekście wskazuje ona, że ERL jest przyznawana na poziomie światowym kwalifikującemu się klientowi prowadzącemu rzeczywistą działalność gospodarczą w EOG bezterminowo i pod warunkiem, że zwrócono się o nią w ciągu pięciu lat od rozpoczęcia działalności przez kwalifikującego się klienta, że klient taki może w dowolnym momencie zwiększyć lub zmniejszyć liczbę kwalifikowalnych kodów RIC stosownie do potrzeb wynikających z prowadzonej przezeń działalności, a TR będzie systematycznie dostarczać takiemu kwalifikującemu się klientowi aktualizacji kwalifikowalnych kodów RIC oraz związanych z korelowaniem informacji koniecznych do jednoznacznego zidentyfikowania w czasie rzeczywistym służących za ich podstawę danych rynkowych.
- 51 Wreszcie Komisja podnosi, że żaden z podniesionych przez skarżącą argumentów nie pozostaje bez wpływu na wyciągnięty przez tę instytucję wniosek, zgodnie z którym ostateczne zobowiązania są wystarczające do tego, aby uwzględnić wyrażone przez nią zastrzeżenia.

- 52 Twierdzi ona w tym względzie, że dany konkurent może ustanowić z zewnętrzną dostawcą partnerstwo w celu oferowania klientom TR spersonalizowanej i całkowicie zintegrowanej usługi zmiany dostawcy, że, ze względu na to, iż architektura informatyczna każdego z klientów TR jest jedyna w swoim rodzaju, nie do uniknięcia jest sytuacja, w której każdy z klientów, jeśli zdecyduje się on na zmianę dostawcy skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym, będzie musiał przeprowadzić prace związane z reorganizacją swego systemu i, co za tym idzie, ponieść pewne koszty, że głównymi klientami TR są działające na skalę światową instytucje finansowe dysponujące doświadczeniem i zasobami finansowymi wystarczającymi do tego, aby zmienić dostawcę, jeśli uznają, iż leży to w ich interesie gospodarczym, że współpraca pomiędzy dostawcami skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym i dostawcami zewnętrznymi może umożliwić wypracowanie oszczędności skali, że nie ma powodów, aby sądzić, iż opracowane przez dostawców zewnętrznych tabele orientacyjne nie są wiarygodne czy też równie szybkie w porównaniu z rozwiązaniem polegającym na wykorzystywaniu usług oferowanych przez TR, a twierdzenia dotyczące RIC szeregowych zostały po raz pierwszy podniesione w replice i nie zostały one oparte na okolicznościach prawnych czy faktycznych przedstawionych w postępowaniu administracyjnym czy sądowym, w związku z czym należy je więc odrzucić jako niedopuszczalne, choć w każdym razie są one bezpodstawne, z którego to już powodu należałoby je oddalić. Wreszcie Komisja zauważa, że, ze względu na to, iż ERL i TPLD zostały wprowadzone dopiero w dniu 20 czerwca 2013 r., a zmiana dostawcy jest długim i złożonym procesem, całkowicie normalne jest to, że w okresie pomiędzy wprowadzeniem tych umów licencyjnych i wniesieniem skargi do Sądu nie doszło jeszcze do tej zmiany.
- 53 W odniesieniu do, w pierwszej kolejności, argumentacji dotyczącej RIC szeregowych oraz tej dotyczącej ograniczeń w dostarczanych dla wszystkich kodów RIC danych opisowych, należy przypomnieć, że z art. 44 § 1 lit. c) w związku z art. 48 § 2 regulaminu postępowania przed Sądem z dnia 2 maja 1991 r. wynika, iż skarga wszczynająca postępowanie musi wskazywać przedmiot sporu, a podnoszenie nowych zarzutów w trakcie postępowania jest zakazane – z wyjątkiem sytuacji, w której zostały one oparte na okolicznościach prawnych czy faktycznych, które zostałyby przedstawione w trakcie postępowania.
- 54 Niemniej jednak zgodnie z utrwalonym orzecznictwem za dopuszczalny należy uznać zarzut przedstawiony uprzednio, bezpośrednio czy też pośrednio, w skardze wszczynającej postępowanie i mający ścisły z nim związek, a także argument stanowiący rozszerzenie takiego zarzutu (wyroki: z dnia 19 września 2000 r., Dürbeck/Komisja, T-252/97, EU:T:2000:210, pkt 39; z dnia 30 września 2003 r., Cableuropa i in./Komisja, T-346/02 i T-347/02, EU:T:2003:256, pkt 111).
- 55 W niniejszym przypadku należy stwierdzić, że, wbrew temu, co twierdzi Komisja, zarzut ten stanowi rozszerzenie podniesionego w skardze zarzutu pierwszego, dotyczącego popełnienia przez tę instytucję oczywistego błędu w ocenie ostatecznych zobowiązań. W tym względzie należy podnieść, że w skardze zostały zawarte długie rozważania dotyczące nieadekwatnego charakteru tych ostatecznych zobowiązań. Tak więc dopuszczalna jest przedstawiona w replice argumentacja, za pomocą której jest kwestionowane to, że te ostateczne zobowiązania są wystarczające do tego, aby uwzględnić zastrzeżenia Komisji, a to ze względu na charakteryzujące je braki takie jak brak reguł dotyczących RIC szeregowych.
- 56 Następnie, jeśli chodzi o analizę istoty pierwszego zarzutu, jak zostało to już przypomniane w pkt 41 powyżej, biorąc pod uwagę zakres uznania przysługujący Komisji przy sprawdzaniu adekwatności zaproponowanych zobowiązań, rola Sądu ogranicza się do sprawdzenia, czy instytucja ta nie dopuściła się oczywistego błędu w ocenie. Bardziej dokładnie rzecz ujmując, chodzi tu o ustalenie przez Sąd w ramach przeprowadzanej przezeń kontroli, czy zaproponowane przez TR zobowiązania są adekwatne do zastrzeżeń wyrażonych przez Komisję w ramach jej wstępnej oceny, które, przypomnijmy, powinny rozwiązać jej obawy w wystarczającym stopniu.

- 57 Ponadto kontroli zgodności z prawem decyzji uznającej za wiążące zobowiązania należy dokonywać, przyjmując za punkt odniesienia zastrzeżenia Komisji, a nie – wymogi wobec treści tych zobowiązań stawiane przez konkurentów proponującego je przedsiębiorstwa.
- 58 Tak więc kryterium właściwym z punktu widzenia wyrażonych we wstępnej ocenie zastrzeżeń Komisji jest kwestia tego, czy te zobowiązania są wystarczające do tego, aby uwzględnić w adekwatny sposób te zastrzeżenia, które w niniejszym przypadku są związane z ułatwieniem klientom zmiany dostawcy.
- 59 Ponadto okoliczność, że zastrzeżenia te mogły zostać uwzględnione, jak sugeruje to skarżąca, poprzez ujęcie konkurentów TR w postanowieniach licencyjnych, nie świadczy sama w sobie o tym, iż zaskarżona decyzja jest dotknięta oczywistym błędem w ocenie, a okoliczność polegająca na tym, że inne zobowiązania również mogły zostać zatwierdzone, a wręcz – że byłyby one bardziej korzystne z punktu widzenia konkurencji, nie może pociągać za sobą stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji, o ile Komisja miała racjonalne podstawy, by dojść do wniosku, iż zobowiązania, których dotyczy zaskarżona decyzja, pozwalały na uwzględnienie zastrzeżeń wyrażonych w ocenie wstępnej.
- 60 Należy przypomnieć, że zaskarżona decyzja dotyczy szeregu zobowiązań zaproponowanych przez TR, którego działalność budziła wątpliwości na gruncie prawa konkurencji, i że skarżąca w istocie uważa, iż Komisja popełniła oczywisty błąd w ocenie, uznając za wiążące zobowiązania nieodpowiadające w wystarczający sposób tym zobowiązaniom.
- 61 W pierwszej kolejności należy odrzucić podniesione przez skarżącą twierdzenie, zgodnie z którym konkurenci nie byli w stanie świadczyć klientom efektywnej usługi zmiany dostawcy, gdyż, ze względu na wyłączenie ich z rozpatrywanych umów licencyjnych, nie mogą oni oferować całkowicie zintegrowanej usługi.
- 62 Należy bowiem przypomnieć, że podniesione przez Komisję zastrzeżenia dotyczyły ograniczeń nałożonych na klientów i stawianych podmiotom trzecim przeszkód w zapewnieniu interoperacyjności różnego rodzaju kodów, co stanowiło poważną barierę dla zmiany dostawcy. Zaakceptowane przez Komisję zobowiązania polegają więc w istocie na oferowanej klientom możliwości zmiany dostawcy, czy to w ramach własnych zasobów, czy to z pomocą dostawcy zewnętrznego. W tym względzie Komisja uznała, że dotyczące jej sytuacji konkurencyjnej zastrzeżenia mogą zostać uwzględnione nie poprzez nałożenie na TR wymogu danego zachowania wobec jego konkurentów, tylko poprzez nałożenie na niego wymogu danych zachowań wobec jego klientów i dostawców zewnętrznych. To stwierdzenie, zgodnie z którym zobowiązania dotyczą w pierwszej kolejności zachowań wobec klientów i dostawców zewnętrznych, zostało oparte na zaproponowanych tym podmiotom możliwościach współpracy i wzajemnego wspomaganie się przy opracowywaniu tabel orientacyjnych za pośrednictwem oferowanych przez TR licencji. Klienci TR mogą również zdecydować się na dostawców zewnętrznych, którzy ustanowili partnerstwo z konkurentami, a partnerstwo to polega na współpracy w przedmiocie stworzenia koncepcji, opracowania, aktualizacji, promocji i obsługi posprzedazowej tabel orientacyjnych. Klienci TR, którzy noszą się z zamiarem zmiany dostawcy, mają więc do wyboru różnego rodzaju opcje, o wewnętrznym i zewnętrznym wobec ich infrastruktury charakterze.
- 63 Zatwierdzając te zobowiązania, Komisja uznała więc, że do uwzględnienia wyrażonych przez nią zastrzeżeń nie było potrzeby obejmowania konkurentów TR postanowieniami licencji. Ponadto, jak wynika z zaskarżonej decyzji, Komisja uznała, że okoliczność przyznania konkurentom TR dostępu do kodów RIC wychodziło poza to, co było konieczne do uwzględnienia jej zastrzeżeń. Biorąc zaś pod uwagę stwierdzenia Sądu przedstawione w pkt 62 powyżej, Komisja nie dopuściła się w tym względzie oczywistego błędu w ocenie.
- 64 Należy też oddalić argumenty dotyczące niskiego i teoretycznego prawdopodobieństwa stworzenia przez dostawcę zewnętrznego tabeli orientacyjnych, które to tabele zdaniem skarżącej nie są wystarczająco szybkie i niezawodne ze względu na to, że są one opracowywane przez podmioty trzecie.

- 65 Choć nie ma potrzeby przypominać, że istnieją różnego rodzaju dostępne dostawcom rozwiązania służące opracowaniu tabeli orientacyjnych, które zwiększają prawdopodobieństwo ich stworzenia, należy stwierdzić, że, jeśli chodzi o twierdzenie dotyczące braku prędkości i wiarygodności takich tabeli, skarżąca nie podnosi żadnych konkretnych argumentów na jego poparcie. Już z tego względu twierdzenie to można oddalić.
- 66 Ponadto, w przypadku ustanowienia przez klienta wymogu gwarancji niezawodności, dostawca zewnętrzny i dostawca konkurencyjny mogą porozumieć się w kwestii udzielenia gwarancji temu klientowi, której to możliwości zobowiązania nie wykluczają, zgodnie z postanowieniem zawartym w ust. 1.3 lit. c) ppkt (iii) TPDŁ. Istnieje więc możliwość ustosunkowania się do ewentualnych obaw klienta, które zostaną rozwiane w kontekście zmiany dostawcy. Ponadto, poza tym, że klienci TR mogą zawierać ERL w celu zmiany dostawcy skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym w odniesieniu do wszystkich ich aplikacji, mogą oni również zdecydować się na częściową zmianę na okres co najmniej 12 miesięcy. Dzięki takiej częściowej zmianie klient ma możliwość dokonania oceny niezawodności konkurencyjnego źródła danych poprzez równoległe uruchomienie zarówno aplikacji wykorzystujących źródło danych TR i innych, wykorzystujących konkurencyjne źródło danych, która to możliwość ułatwia klientowi dokonanie zmiany dostawcy.
- 67 Podobnie nie można przyjąć argumentu, zgodnie z którym cały ciężar i koszt zmiany dostawcy spadałby na klientów TR. Przypomnieć należy, że zastrzeżenia Komisji dotyczyły w istocie nakładanych na klientów TR ograniczeń dotyczących wykorzystywania RIC. Ograniczenia te zabraniały im wyszukiwania za pomocą kodów RIC danych w strumieniach ich konkurencyjnych dostawców, nawet z wykorzystaniem tabeli orientacyjnych. Ze względu na zintegrowanie kodów RIC z aplikacjami informatycznymi klientów, w sytuacji gdyby klienci ci chcieli zmienić dostawcę, konieczne byłoby napisanie tych aplikacji na nowo ze względu na to, iż ta zmiana dostawcy pociąga za sobą de facto, w przypadku zastosowania narzuconych przez TR ograniczeń, zmianę wykorzystywanego systemu symboli. Cały ten proces zmian aplikacji jest zdaniem klientów długi i kosztowny. Z przeprowadzonych przez Komisję badań rynkowych – z których wnioski zostały zawarte we wstępnej ocenie – wynika bowiem, że najbardziej kosztowna okazuje się konwersja kodów. Koszty te są czasem trudne do sprecyzowania, w szczególności ze względu na to, że system każdego z klientów ma swoistą dla siebie architekturę informatyczną. Jednakże Komisja w swej wstępnej ocenie wskazała, że w przypadku klientów, którzy zmobilizowali się, aby oszacować koszty tej zmiany, koszty te zostały uznane za nadmiernie wysokie i mogące zniechęcać tych klientów do zmiany dostawców. W odpowiedzi na te zastrzeżenia TR zaproponował więc tym klientom oraz dostawcom zewnętrznym możliwość opracowania tabeli orientacyjnych pomiędzy kodami RIC i systemem symboli wykorzystywanym przez nowego dostawcę, efektem czego nie zachodziłaby już potrzeba dokonywania zmian w aplikacjach. Zobowiązania te dają zatem klientom TR rzeczywistą możliwość uniknięcia przy zmianie dostawcy nadmiernie wysokich kosztów, a to ze względu na brak konieczności dokonania daleko idących zmian w ich aplikacjach informatycznych. Choć wprowadzenie przez klienta tabeli orientacyjnej, czy to za pomocą zasobów własnych, czy też ze wsparciem dostawcy zewnętrznego, również wiąże się z pewnymi kosztami, należy przypomnieć, że przyjęcie zobowiązań nie ma na celu całkowitego uniknięcia kosztów, tylko udostępnienie usługi zmiany dostawcy po rozsądnych kosztach.
- 68 Ponadto należy stwierdzić, że zmiana systemów i aplikacji informatycznych może w każdym razie generować po stronie klienta koszty, w szczególności ze względu na specyfikę swoistej dla każdego klienta architektury jego systemów informatycznych. Ponadto klienci ci są, ogólnie rzecz biorąc, instytucjami czy też przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność na skalę światową, które mają środki finansowe na pokrycie takich kosztów.
- 69 Należy – podobnie jak uczyniła to Komisja – również stwierdzić, że współpraca pomiędzy dostawcami skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym i dostawcami zewnętrznymi może dawać oszczędności związane z ekonomią skali. Dzięki tym oszczędnościom można obniżyć koszty zmiany dostawcy, co może stanowić dla klientów, w szczególności tych prowadzących działalność na niewielką skalę, zachętę do zmiany dostawcy.

- 70 Wreszcie, za bezzasadne należy uznać argumenty odnoszące się do braku danych dotyczących RIC szeregowych oraz ograniczeń dostarczanych dla każdego RIC danych opisowych, które mają stać na przeszkodzie oferowaniu przez konkurencyjnych dostawców usługi równoważnej. W pierwszej kolejności należy uznać w tym względzie, że w trakcie postępowania administracyjnego ani skarżąca, ani żaden inny podmiot trzeci nie dali wyrazu jakimkolwiek obawom dotyczącym objęcia pewnych szeregowych RIC licencjami oferowanymi przez TR. Jedynymi RIC szeregowymi, odnośnie do których wyrażone zostały w trakcie postępowania administracyjnego zastrzeżenia, były indeksy, a zgodnie z postanowieniami zawartymi w ust. 2.8 ostatecznych zobowiązań i z postanowieniami zawartymi w ust. 1.6 ERL TR ma obowiązek dostarczania danych dotyczących indeksów. W drugiej kolejności z akt sprawy wynika, że powodem, dla którego dostarczane przez TR dane mogą w pewnych przypadkach nie wskazywać przydzielonego przez daną giełdę skrótu mnemonicznego jest to, że skrót ten nie stanowi jedynego pewnego sposobu identyfikacji danego instrumentu płatniczego aż do jego źródeł. Względnie proste instrumenty finansowe takie jak papiery wartościowe dopuszczone do obrotu giełdowego mogą być identyfikowane bądź za pomocą użytego systemu obrotu, dewizy i kodu oficjalnego, bądź za pomocą użytego systemu obrotu, dewizy i ich opisu. Zgodnie z postanowieniem zawartym w ust. 2.12 ostatecznych zobowiązań TR ma obowiązek dostarczania tych informacji podmiotom uprawnionym z tytułu ERL. Dotyczy to również bardziej złożonych instrumentów finansowych, takich jak papiery będące przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, odnośnie do których, w przypadku gdy jest to jedyny sposób ich jednoznacznej identyfikacji, TR ma obowiązek dostarczenia przydzielonego przez daną giełdę skrótu mnemonicznego.
- 71 Ponadto, abstrahując nawet od wspomnianej w pkt 13 powyżej procedury rozwiązywania sporów, w ramach której pewną rolę odgrywa pełnomocnik mający obowiązek czuwania nad przestrzeganiem zobowiązań, z postanowienia zawartego w ust. 6 lit. f) załącznika V do ostatecznych zobowiązań wyraźnie wynika, że pełnomocnik ten przyczynia się do rozwiązywania wszelkich sporów związanych z żądaniami danych dotyczących dostarczanych przez TR informacji powiązanych. Jeśli więc przydzielony przez daną giełdę skrót mnemoniczny jest rzeczywiście jedynym środkiem do tego, aby jednoznacznie zidentyfikować służące za podstawę dane rynkowe w czasie rzeczywistym, pełnomocnik mający obowiązek czuwania nad przestrzeganiem zobowiązań będzie w stanie zasygnalizować go TR.
- 72 Tak więc na pytanie, czy dokonana przez Komisję w zaskarżonej decyzji ocena zaproponowanych przez TR zobowiązań jako mogących rozwiązać jej obawy była prawidłowa, należy odpowiedzieć twierdząco. Należy więc oddalić zarzut, zgodnie z którym decyzja ta jest dotknięta oczywistym błędem w ocenie.
- 73 Ponadto, odnośnie do twierdzenia skarżącej, zgodnie z którym aż do chwili obecnej nie doszło do żadnej zmiany dostawcy, z czego można wnioskować, że zobowiązania nie ustanawiały wystarczającej zachęty w tym zakresie, należy zauważyć, że analiza przeprowadzana przez Komisję w przypadkach takich jak procedura kontroli koncentracji ma charakter prospektywny. Instytucja ta wydaje decyzję, która ma charakter prognozy i zawiera szacunki dotyczące tego, jak zachowają się w przyszłości podmioty rynkowe, jeśli zobowiązania zostaną przyjęte i będą przestrzegane. Jak już zostało podniesione, Komisja nie dopuściła się oczywistego błędu w ocenie, zgodnie z którą ostateczne zobowiązania są właściwe, aby uwzględnić wyrażone przez tę instytucję zastrzeżenia. Jaka by nie była odpowiedź na pytanie, czy te ostateczne zobowiązania wywarły w międzyczasie konkretne skutki na rynku właściwym, nie można za jej pomocą zakwestionować twierdzenia, że w momencie wydawania zaskarżonej decyzji były one jako takie wystarczające do tego, aby za ich pomocą rozwiązać zasygnalizowane problemy z konkurencją na tym rynku.
- 74 W tym względzie należy podnieść, że ostateczne zobowiązania w zaakceptowanej przez Komisję postaci ułatwiają pożądaną przez klienta TR zmianę dostawcy. Niemniej jednak to ułatwienie nie oznacza, że klient musi zmienić dostawcę – przykładowo w przypadku gdy jest on zadowolony z oferowanych przez TR usług i warunków.
- 75 Z powyższego wynika, że zarzut pierwszy należy oddalić.

W przedmiocie zarzutu drugiego, dotyczącego naruszenia art. 9 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003

- 76 Skarżąca przyznaje, że na mocy art. 9 rozporządzenia nr 1/2003 Komisja może zatwierdzać zaproponowane zobowiązania, w przypadku gdy umożliwiają one uwzględnienie wyrażonych przez tę instytucję zastrzeżeń. Niemniej jednak stoi ona na stanowisku, że instytucja ta nie jest uprawniona do zatwierdzania zobowiązań, które w oczywisty sposób nie pozwalają na pozbycie się – czy też znaczne ograniczenie – wyrażonych wcześniej zastrzeżeń. Akceptując zobowiązania, które w oczywisty sposób nie uwzględniają wyrażonych zastrzeżeń, Komisja wyszła poza uprawnienia przyznane jej na podstawie art. 9 tego rozporządzenia, działając w ten sposób poza ich zakresem.
- 77 Komisja i interwenient wnoszą o oddalenie tego zarzutu.
- 78 Jak zostało podniesione w pkt 40 powyżej, Komisja przy dokonywaniu analizy zobowiązań dysponuje szerokim zakresem uznania. W ramach procedury wszczętej na podstawie art. 9 rozporządzenia nr 1/2003 oraz, jak wynika z motywu 13 tego rozporządzenia, Komisja jest zwolniona z obowiązku stwierdzania i dokonywania kwalifikacji naruszenia, a jej rola ogranicza się do zbadania i ewentualnego zatwierdzenia zobowiązań zaproponowanych przez zainteresowane przedsiębiorstwa, w świetle problemów, jakie instytucja ta zasygnalizowała we wstępnej fazie rozpatrywania sprawy i przy uwzględnieniu realizowanych przez nią celów. To Komisja, w ramach przysługującego jej uznania, akceptuje zobowiązania po uprzednim sprawdzeniu tego, czy uwzględniają one wyrażone przez nią zastrzeżenia. W tym względzie zostało już stwierdzone, że Komisja nie dopuściła się oczywistego błędu w ocenie adekwatności rozpatrywanych zobowiązań, efektem czego należy oddalić argument, zgodnie z którym, przyjmując je, instytucja ta wyszła poza przyznane jej kompetencje, działając w efekcie poza ich zakresem. Oddalenie zarzutu pierwszego jest więc jednoznaczne z oddaleniem zarzutu drugiego.

W przedmiocie zarzutu trzeciego, dotyczącego naruszenia zasady proporcjonalności

- 79 Zdaniem skarżącej Komisja w zaskarżonej decyzji dopuściła się naruszenia zasady proporcjonalności przede wszystkim ze względu na to, że zaakceptowała nieodpowiednie zobowiązania, a także – ze względu na to, iż nie uwzględniła interesów podmiotów trzecich.
- 80 Powołując się na wyrok z dnia 11 lipca 2007 r., Alrosa/Komisja (T-170/06, EU:T:2007:220) oraz wydany w postępowaniu odwoławczym wyrok z dnia 29 czerwca 2010 r., Komisja/Alrosa (C-441/07, EU:C:2010:377), skarżąca podnosi, że wymóg poszanowania przez Komisję zasady proporcjonalności przy wydawaniu przez nią na podstawie art. 9 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 decyzji uznającej zaproponowane zobowiązania za wiążące wiąże się z tym, że przyjęty przez tę instytucję środek musi być właściwy i konieczny do osiągnięcia zamierzonego celu. Akceptując nieodpowiednie zobowiązania, Komisja naruszyła więc tę zasadę.
- 81 Zdaniem skarżącej do naruszenia zasady proporcjonalności doszło też ze względu na to, że Komisja nie wzięła pod uwagę przewidywalnej i przewidywanej nieskuteczności tych zobowiązań pomimo wyrażonych przez podmioty trzecie zastrzeżeń, jak zostało to już wyjaśnione w ramach zarzutu pierwszego.
- 82 Komisja i interwenient wnoszą o oddalenie tego zarzutu.
- 83 Należy stwierdzić, że ze stanowiska Sądu w przedmiocie dwóch pierwszych zarzutów wynika, iż również trzeci z nich należy oddalić.

- 84 Zasada proporcjonalności wymaga, aby akty instytucji Unii nie wykraczały poza to, co odpowiednie i konieczne do realizacji zamierzonych celów, przy czym w przypadku gdy istnieje możliwość wyboru spośród większej liczby odpowiednich rozwiązań, należy stosować to najmniej dotkliwe (wyroki: z dnia 17 maja 1984 r., *Denkavit Nederland*, 15/83, EU:C:1984:183, pkt 25; z dnia 11 lipca 1989 r., *Schröder HS Kraftfutter*, 265/87, EU:C:1989:303, pkt 21).
- 85 Zasada proporcjonalności, jako ogólna zasada prawa Unii, stanowi kryterium zgodności z prawem wszelkich aktów instytucji Unii. Wobec tego w ramach badania działań podejmowanych przez Komisję zawsze powstaje pytanie, po pierwsze, jaki jest zakres i jakie są dokładne granice zobowiązań wynikających z poszanowania tej zasady, a po drugie, jakie są granice przeprowadzanej kontroli sądowej (zob. podobnie wyrok z dnia 29 czerwca 2010 r., *Komisja/Alrosa*, C-441/07, EU:C:2010:377, pkt 36, 37).
- 86 Jak wynika bowiem z przypomnianego powyżej orzecznictwa, urzeczywistnianie przez Komisję zasady proporcjonalności w kontekście art. 9 rozporządzenia nr 1/2003 ogranicza się do weryfikacji tego, czy, po pierwsze, rozpatrywane zobowiązania uwzględniają zastrzeżenia, o których instytucja ta poinformowała zainteresowane przedsiębiorstwa i, po drugie, tego, czy przedsiębiorstwa te nie zaproponowały zobowiązań mniej dotkliwych, które uwzględniałyby wskazane zastrzeżenia w równie adekwatny sposób.
- 87 Podobnie kontrola sądowa dotyczy jedynie kwestii, czy ocena, której dokonała Komisja, nie jest oczywiście błędna.
- 88 W ramach rozpatrywania pierwszego zarzutu zostało już stwierdzone, że Komisja nie dopuściła się oczywistego błędu w ocenie, uznając, iż zaproponowane przez TR zobowiązania ostateczne we właściwy sposób uwzględniały zastrzeżenia zidentyfikowane przez tę instytucję w ocenie wstępnej.
- 89 Ponadto, jeśli przedsiębiorstwa proponują na podstawie art. 9 rozporządzenia nr 1/2003 zobowiązania wykraczające poza zakres, który Komisja mogłaby sama, po przeprowadzeniu pogłębionej analizy, wyznaczyć w decyzji wydanej zgodnie z art. 7 rozporządzenia, godzą one się z tym, że instytucja ta może je zaakceptować i uznać za wiążące. Niemniej jednak nie może ona ustanowić takiego wymogu w zastosowaniu art. 9 rozporządzenia nr 1/2003.
- 90 Z powyższego wynika, że zarzut trzeci należy odrzucić.

W przedmiocie zarzutu czwartego, dotyczącego naruszenia obowiązku uzasadnienia

- 91 Skarżąca podnosi, że Komisja w zaskarżonej decyzji nie wyjaśnia powodów, dla których ostateczne zobowiązania uwzględniają w adekwatny sposób wyrażone przez nią zastrzeżenia w dziedzinie konkurencji, o których TR został poinformowany we wstępnej ocenie, a to z tego względu, iż te zobowiązania nie zezwalają konkurencyjnym dostawcom skonsolidowanego zasilania danymi w czasie rzeczywistym na zawarcie umowy TPDŁ.
- 92 Skarżąca przypomina w tym względzie, że podczas postępowania zakończonego wydaniem zaskarżonej decyzji wielokrotnie wskazywała ona Komisji, iż okoliczność polegająca na wykluczeniu możliwości zawarcia przez tych konkurentów przewidzianych w tych zobowiązaniach umów licencyjnych pozbawia te zobowiązania jakiegokolwiek skuteczności. W ust. 6.3 zaskarżonej decyzji Komisja wyjaśnia, że jej obawy w tym względzie zostały rozwiane, lecz zdaniem skarżącej nie wyjaśnia powodów, dla których nie uwzględniła ona podniesionych odnośnie do tego twierdzenia zastrzeżeń.
- 93 Komisja i interwenient kwestionują argumenty skarżącej.

- 94 Należy stwierdzić, że zdaniem skarżącej uzasadnienie zaskarżonej decyzji nie pozwala jej zrozumieć powodów, dla których Komisja doszła do wniosku, iż wyłączenie konkurentów z zakresu zastosowania zobowiązań nie podważa adekwatności tych zobowiązań.
- 95 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem uzasadnienie, jakiego wymaga art. 296 TFUE, powinno być dostosowane do charakteru rozpatrywanego aktu i przedstawiać w sposób jasny i jednoznaczny rozumowanie instytucji, która wydała akt, pozwalając zainteresowanym poznać podstawy podjętej decyzji, a właściwemu sądowi dokonać jej kontroli. Ten wymóg uzasadnienia należy oceniać w odniesieniu do konkretnej sytuacji, w szczególności do treści spornego aktu, charakteru powołanych argumentów, a także interesu, jaki w uzyskaniu informacji mogą mieć adresaci aktu lub inne osoby, których dotyczy on bezpośrednio i indywidualnie. Nie jest wymagane, by uzasadnienie wyszczególniało wszystkie istotne okoliczności faktyczne i prawne, ponieważ ocena, czy uzasadnienie aktu spełnia wymogi art. 296 TFUE, powinna opierać się nie tylko na jego brzmieniu, ale także uwzględniać okoliczności jego wydania, jak również całość przepisów prawa regulujących daną dziedzinę (wyroki: z dnia 2 kwietnia 1998 r., Komisja/Sytraval i Brink's France, C-367/95 P, EU:C:1998:154, pkt 63; z dnia 10 lipca 2008 r. Bertelsmann i Sony Corporation of America/Impala, C-413/06 P, EU:C:2008:392, pkt 166, 178 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 96 Komisja nie musi zajmować stanowiska wobec wszystkich argumentów zainteresowanych stron, wystarczy bowiem przedstawienie faktów i względów prawnych o zasadniczym znaczeniu dla decyzji. W szczególności nie jest ona zobowiązana do tego, by ustosunkować się do kwestii, które są oczywiście niezwiązane ze sprawą, bez znaczenia lub wyraźnie drugorzędne (wyroki: z dnia 15 czerwca 2005 r., Corsica Ferries France/Komisja, T-349/03, EU:T:2005:221, pkt 64; z dnia 16 czerwca 2011 r., Air liquide/Komisja, T-185/06, EU:T:2011:275, pkt 64).
- 97 Jeśli chodzi o przyjęte na podstawie art. 9 rozporządzenia nr 1/2003 decyzje uznające zobowiązania za wiążące, Komisja czyni zadość spoczywającemu na niej obowiązkowi uzasadnienia, przedstawiając okoliczności faktyczne i prawne, na podstawie których doszła ona do wniosku, że zaproponowane zobowiązania uwzględniają w adekwatny sposób zidentyfikowane przez nią i odnoszące się do konkurencji zastrzeżenia w taki sposób, że nie musi ona już podejmować żadnych działań.
- 98 W niniejszym przypadku motywy 48–90 (ust. 5.1–6.7) zaskarżonej decyzji zostały poświęcone zobowiązaniom zaproponowanym przez TR oraz sposobom, w jaki podmioty trzecie zareagowały na te zobowiązania.
- 99 Wynika z tego, że Komisja wyjaśniła, po pierwsze, powody, dla których zobowiązania te uwzględniają wyrażone zastrzeżenia i, z drugiej strony, odpowiadając na uwagi stron trzecich, powody, dla których kwestie poruszone w tych uwagach wykraczały poza dotyczące sytuacji konkurencyjnej zastrzeżenia wyrażone przez nią we wstępnej ocenie (motywy 77, 84, 86 i 89 zaskarżonej decyzji). Jeśli chodzi bliżej o zastrzeżenie sformułowane przez skarżącą, należy stwierdzić, że Komisja w motywie 77 zaskarżonej decyzji wyjaśniła, iż pewne podmioty trzecie uznały, że konkurenci powinni mieć dostęp do kodów RIC ze względu na to, iż są one najważniejsze do tego, aby dostarczać tabele orientacyjne oraz zapewniać wsparcie techniczne. Z motywu 78 zaskarżonej decyzji wynika, że Komisja uznała, iż przyznanie konkurentom TR dostępu do kodów RIC wychodzi poza to, co jest konieczne do uwzględnienia wyrażonych przez nią zastrzeżeń w dziedzinie konkurencji. W motywie 79 zaskarżonej decyzji dodała ona, że „zgodnie z zaproponowanymi zobowiązaniami dostawcy zewnętrzni będą mieli prawo dostarczać danych rynkowych wraz z powiązanymi z RIC opisowymi danymi referencyjnymi (lecz nie RIC jako takich), w sytuacji gdy dostawcy zewnętrzni nie mogli sami skutecznie opracować całościowego systemu odniesień” i że „ta wymiana informacji umożliwia konkurencyjnym dostawcom znalezienie punktu odniesienia dla ich własnych symboli referencyjnych, umożliwiając dostawcy zewnętrznemu opracowanie dokładnych i skutecznych korelacji” [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak w przypadku innych cytatów z tej decyzji].

- 100 Wynika z tego, że Komisja spełniła swój obowiązek uzasadnienia, przedstawiając w sposób jasny i jednoznaczny fakty i rozważania prawne, które doprowadziły ją do wyciągnięcia wniosku, iż rozpatrywane przez nią zobowiązania wystarczają do uwzględnienia wyrażonych przez nią zastrzeżeń w dziedzinie konkurencji. Zważywszy, że wyjaśnienia te umożliwiają Sądowi dokonanie skutecznej kontroli względem skorzystania przez Komisję w zaskarżonej decyzji z przysługującego jej uznania, należy stwierdzić, iż zaskarżona decyzja jest w tym względzie dostatecznie uzasadniona.
- 101 Wreszcie, choć Komisja ma obowiązek uzasadnienia wydawanej przez nią decyzji, to nie jest ona zobowiązana wyjaśniać powodów, dla których nie wydała decyzji o innej treści (zobacz podobnie orzecznictwo przytoczone w pkt 95 i 96).
- 102 Ponadto w zakresie, w jakim argumentację skarżącej można by zrozumieć w ten sposób, że podnosząc ją, ma ona na celu zakwestionowanie adekwatności ostatecznych zobowiązań, należy przypomnieć, że taka kwestia nie dotyczy naruszenia istotnych wymogów proceduralnych mogących mieć wpływ na zgodność zaskarżonej decyzji z prawem, tylko – analizy zasadności dokonanej przez Komisję oceny zobowiązań zaproponowanych w celu uwzględnienia wyrażonych przez nią zastrzeżeń w dziedzinie konkurencji (zob. podobnie wyrok z dnia 2 kwietnia 1998 r., Komisja/Sytraval i Brink's France, C-367/95 P, EU:C:1998:154, pkt 67), która to kwestia została już rozpatrzona wraz z trzema pierwszymi podniesionymi w ramach niniejszej skargi zarzutami.
- 103 Z powyższego wynika, że zarzut czwarty podlega oddaleniu, a w konsekwencji skargę należy oddalić w całości.

W przedmiocie kosztów

- 104 Zgodnie z art. 134 § 1 regulaminu postępowania kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.
- 105 Ponieważ skarżąca przegrała sprawę, zgodnie z żądaniem Komisji i interwenienta należy obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów

SĄD (ósma izba)

orzeka, co następuje:

- 1) Skarga zostaje oddalona.**
- 2) Morningstar, Inc. zostaje obciążona kosztami postępowania.**

Gratsias

Kancheva

Wetter

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 15 września 2016 r.

Podpisy